

KÖNYVISMERTETÉS

Lengyel László–Várszegi Asztrik

BESZÉLGETŐ-KÖNYVECSKE

Helikon Kiadó, 1999

„Katolikus püspök és szerzetes, valamint szabadgondolkodó értelmiségi párbeszéde életről és halálról, emberről és Istenről, földi és égi világról” – így határozza meg Lengyel László a párbeszéd, e könyvecske szellemi-eszmei tartalmának alapját. Értékes ajándék és egyben izgalmas szellemi kaland, hogy a beszélgetésbe e könyv segítségével behallgat-hatunk.

A kötet elsősorban azokhoz szól, akik az egyház és az állam, az egyház és a hatalom közötti kapcsolatok, a politizáló egyház magatartásának kérdései iránt érdeklődnek. A beszélgetés nagy vonulata kétségtől az egyháznak a legújabb kori világi hatalom keretei és kényszerei közötti közszereplésről, az egyház és a világi hatalom viszonyáról szól. Magától értetődik, hogy alapvetően a magyar katolikus egyházzal foglalkozik, de ki-ki utal más, hasonló helyzetű egyházakra is, valamint a Vatikán ezzel kapcsolatos magatartására, politikájára. Kényes, sokszor és sok érdek mentén átpolitizált téma. A legcsekélyebb kétség sem férhet azonban ahhoz, hogy Várszegi Asztrik őszintén hiszi, amit erről mond és az ismeretei is megvannak ehhez. Bizonyosság erre a könyvből: a moszkvai pátriárka, midőn egy nagy

nyugati segélyszervezet segítséget ajánlott neki, azt válaszolta: „Ha a pannonhalmi főapát benne van ebben a küldöttségben, akkor az garancia arra nézve, hogy őszinte segítségről van szó.” Kevesek kapnak ilyen elismerést.

Beszél természetesen a világról is, amelyben itt és most, vele együtt éltünk és élünk. Félő, hogy nagyon is igaza van, midőn ma még időse-rűbbnek mondja és ekként idézi a sivatagi szerzetes atyák bölcsességét: „Jön majd az idő, amikor megőrül-nek az emberek, és ha olyan valakit látnak, aki nem őri, rátámadnak és azt mondják: *Te őri vagy!*”, mert az nem hasonlít rájuk.” És nagyon is megszívlelendő a szava mindenki számára, de főként magunknak, szabadulni vágyóknak, akik itt és most utat és szövetséget keresnek: „Ne Clinton rendezze be Kelet-Európát, hanem vegyük kézbe saját magunk.”

Beszél az egyházzal. Tudjuk, hogy nem igazán általánosan jellemző nézet, amit ő kinyilvánít, mondván „Nekem Jézus Krisztust és nem a hatalmi egyházat kell képviselnem.” Az egyházaknak a hatalomért és a hatalomban világszerte játszott szerepét látva meggondolkodtató, hogy bár kétségtelenül őszinte, mennyire általános érvényű az a kijelentése, hogy „A kerszténység nem önma-gáért, hanem az emberért van.” És „Az egyház küldetése nem az, hogy magát, hanem hogy Jézus Krisztust hirdesse.” Vajon ki merné ezt tagadni, és vajon nyersebb korokban

milyen rövid lett volna az út egy ilyen kijelentéstől a máglyáig? És mindenkinek, aki igazságot, meggyőződést, hitet, rendet hirdetni fel-lép: „Ne álljon Krisztus keresztje alá az, aki a saját keresztjét nem tudja vállalni.”

Finom, de borotvaéles ehatárolás sejlik a szavai mögött, midőn azt mondja, hogy „Krisztusnál nincs erőszak. Nincs semmiféle jogi vagy társadalmi intézmény mögötte.” Normát ad, bár minden szellemi és világi hatalom megfogadná, midőn idézi: „Az igazság nem hathat másként, csak saját erejével, mely szelíden és mégis erőteljesen hatol az elmékbe.”¹ Szintúgy ő mondja: „Az egyház felelőssége rendkívül nagy, nem ura ugyanis az igazságnak, hanem hordozója és közvetítője.” És Saint-Exupéry nyomán nagyon is hozzánk szól: „Boldognak és szabadnak mondalak, ha szívedben egy felépítendő székesegyháznak a tervét hordozod. Legyőzöttnek és boldogtalannak, ha a felépült katedrális pénzbeszedői helyére pályázol.” Milyen jó lenne, ha cáfolhatnánk a szavait: „Azt is látom tíz éve, hogy a szabadságban nem mindig az ember előnyös tulajdonságai kerülnek előtérbe... Látjuk..., hogy a szabadságban nem az idealisták, hanem a kasszírozók vannak többségben.” És ma ki kergetné ki a kufárokat a templomból? Ismét Várszegitől: „Bámulatos, ahogy a hasonszőrűek egymásra találnak. Bámulatosan ismerik fel egymást.”

¹ Tertio millenio adveniente, IV. 35.

Azt hinnénk, Lengyel László rólunk szól, pedig Rilketől idéz. „*Temérdek ember él, de mennyivel több az arc, hiszen senkinek sem elég belőle egy. Igaz, vannak, akik ugyanazt az arcot hordják éveken át, el is kopik persze, piszkos lesz, a ráncoknál megtörik és kinyúlik, mint egy kesztyű... Mások félelmetes gyorsasággal változtatják az arcukat, sorra egymás után, és hamarosan el is hordják mind.*”

Nagyon érdekes Várszegi Asztrik elbeszélése arról, hogy megkísérelte összehozni a pravoszláv és a katolikus egyházfőt. Egy különösen figyelemreméltó mozzanat a pravoszláv egyházfőnek előadott érveléséből: „*Tessék megfontolni, hogy most van egy olyan lengyel pápa, akinek van affinitása az ortodoxia iránt. Ezt az ortodoxiának, amíg szabadságban él, és nem jön megint egy csizmatalp, hogy rátaposson, ki kellene használnia.*” Olyan ember szava ez, akit ha a hit éltet is, képes leszámolni az illúziókkal.

A beszélgetést át- meg átszövik utalások irodalmi művekre. Dosztojevszkij, Tolsztoj, Jung, Umberto Eco, Déri Tibor – teljesen magától értetődőnek hat, hogy jól ismerik a műveiket és bizonyára még nagyon sok más is. Vajon ma hányan tudnak így beszélgetni?

És még egy megszívlelendő figyelemztetés nekünk, a 'fehér embernek': Lengyel László mondja: „*A 2000. évre tett minden utalás és annak minden ünneplése kihívás az iszlámmal, a brahmanizmussal, a buddhizmussal – és mindenki, aki nem keresztény, tehát a világ jóval nagyobb részével – szemben. Ezzel az ezredfordulóval*

bizonyos értelemben a fehér ember' azt üzeni minden más civilizációnak, hogy igényt tart a további vezető szerepre. Ti pedig, minden egyéb maradékok, legyetek akár világi birodalmak vagy más egyházi hatalmasságok, nektek hozzánk kell csatlakozni, mert nincs más.”

Valóban, érdemes elgondolkodnunk, vajon irántunk való baráti gesztus, szolidaritás, vagy éppen a fogyasztói társadalomhoz csatlakozás igénye, netán prostitúció jelent meg abban, ahogy más kultúrák ünnepelték a mi ezredfordulókat. Várszegi Asztrik szava ehhez: „*Sem a győzelmes egyháznak, sem a hódító egyháznak nincs jövője.*” És ez sem csak az egyházzal és nem is csak az egyháznak szól.

Osman Péter

Andrew Black–Philip Wright–John E. Bachman–John Davies SHAREHOLDER VALUE –

Az értékközpontú vállalatirányítás részvényesi érték

Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Price Waterhouse Coopers, Budapest, 1999. 310 p.

A Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó és a Price Waterhouse Coopers könyvvizsgáló és tanácsadó cég közös kiadásában egy olyan könyvet tarthat kézben az olvasó, amely a vállalatirányítás egyik legaktuálisabb kérdésével foglalkozik. A szakkönyv elméleti és gyakorlati támpontot kíván adni arról a szemléletről és annak eszközeiről, amely elősegíti a

vállalat értékteremtését, illetve a vállalat sikerét.

Az érték és a siker közgazdaságtani szempontból is normatív fogalom, és ebből következően csak indoklás és érvelés kontextusában határozhatók meg. A könyv e két fogalmat a napjainkban egyre inkább elterjedő angolszász szemlélet szerint közelíti meg: az értékteremtés nem más, mint a vállalat hozama és a vele szembeállított költségek pénzben kifejezhető különbsége, a siker pedig egybevág a vállalat részvényárfolyamának emelkedésével.

A könyv az első részben elméleti bevezetést kíván adni ezen fogalmakról, valamint a címben megjelölt részvényesi érték kiszámításának elméleti alapjait ismerhetjük meg belőle. Mielőtt azonban belevetnénk magunkat az érdemi témák megismerésébe, meg kell birkóznunk az előszók és a bevezetések garmadájával, amelyekben ugyan nem minden esetben találkozunk a lényegretörés erényével, de így legalább több PwC munkatárs és igazgató szakmai megjegyzésével ismerkedhetünk meg. Ennek ellenére egy „külső” szakember véleménye jobban erősítette volna, hogy nem belső terjesztésű munkáról van szó.

Az értékközpontú vállalatirányításnak két szembenálló szemlélete létezik: a részvényesi értéket (shareholder value) fókuszba állító, illetve az érdektulajdonosi (a fordító terminológiája a stakeholders kifejezésre) megközelítés. Az SHV módszer alkalmazásának célja a részvénytulajdonosok vagyonának növelése a vállalat minden részlegében, minden